

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 33.

Koosolek 29. augustil 1917 kubermangu lossi Valges saalis,
Tallinnas, Toompeal.

Koosolekule on ilmunud 31 nõunikku: Ar. Vallner, Joh. Kukk, N. Köstner, Jaakson, Hans Roos, H. Pöhl, Jul. Seljamaa, T. Kuusik, Joh. Kurvits, J. Kalm, Aug. Kohver, H. Reiman, K. Ast, Masik, J. Raamot, J. Januson, J. Reintam, T. Laur, H. Kask, A. Veiler, Piip, A. Birk, J. Temant, H. Riberg, Anna Leetsmann, K. Saral, A. Podrätshik, P. Johanson, J. Tõnisson, H. Kruus, M. Kiirats.

Koosolekut juhatab A. Vallner.

Protokoll kirjutab H. Kask.

Päevakord:

1. Pärnu komissari valimine.
2. Juhatuskiri kodumaale jäämiseks sõja puhul.
3. Maavalitsuse kava tööjaotuse kohta.
4. Nõukogude võimukond teisel lugemisel.

Juhataja avab koosoleku kell 11 e. l.

1. Teadaandmine maakonna komissari valimise kohta.

Pärnu Maakonna Nõukogu poolt on Maapäevale teada antud, et Pärnu maakonna komissariks härra Soots valitud on ja avaldab soovi, et Maapäev selle valimise kinnitaks.

Otsustatakse ühel häälel härra Sootsi kubermangu komissarile kinnitamiseks ette panna.

2. Juhatuskiri vaenlase pealetuleku puhuks.

Juhatuskirja kohta vaenlase pealetuleku puhul, mida sellekohane komisjon välja töötanud on, annab seletust härra Piip.

Nõunik Birk avaldab soovi, et komisjoni üksikute liikmete arvamise ärakuulamiseks mitmesuguste ettepanekute kohta oleks tarvilik koosolek kinniseks kuulutada.

Ast soovitab seesuguseid läbirääkimisi erakoosolekul ette võtta.

Birgi ettepanek lükatakse koosoleku poolt tagasi. Piip kannab juhatuskirja ette. (Vaata lisa nr. 1).

§ 1 võeti vastu järgmiste muudatustega: Sõna „määratud“ asemele: tuleb: „määratavate“.

§ 2 tekitas pikemaid vaielusi tootluskomitee vahelesegamise üle. Võeti vastu,

nagu ette kantud, juurde lisades sõna „ära jagada“ järele: „Müügi teel“.

§ 2 härra Kalmi ettepanekul: „Tootluskomiteed peavad maata inimestele olemasolevate normide järele vilja muretsema“ lükati tagasi.

§ 3 võeti muutmata vastu.

§ 4 jäetakse välja „ja ärgu tarvitata“ teda mitte värskest“. Sõna „tingimata“ asemele pandakse „Võimalikult“.

§ 5 jäetakse välja „marjad“. Jäetakse välja ka § 5 all olev märkus.

3. Vaheaeg.

Kell 3.30 min. kuulutatakse vaheaeg kuni kella 6 p. l.

A. Veiler (*allkiri*).

H. Pöhl (*allkiri*).

M. Kiirats (*allkiri*).

Ar. Vallner (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Juhatused vaenlase pealetuleku puhul.

I. Praeguse silmapilgu ülesanded.

1. Iga perekond muretsegu omale pikemaks ajaks toidutagavara, tootluskomiteede poolt määratavate tarvitusnormide järele.

2. Tootluskomiteed peavad perekondadele koduste tagavarade muretsemisel kõige jõuga abiks olema. Kõik tänavuaastane vili tuleb viibimata arvele võtta ja vilja omanikkude tarvitustest ülejääv osa viljatarvitajatele linnas ning maal ühtlaselt müügi teel ära jagada, senist tarvitamise normi viljasaagi kohaselt vähendades. Vili, iseäranis rukis, pekstagu võimalikult pea ära.

3. Iga perekond hoolitsegu, et tema toidutagavara kõikide võimaluste vastu kindlustatud oleks.

4. Kõik vähendagu oma igapäevast toiduosa viimase võimaluseni, et tagavara võimalikult kaua ulataks. Leivale lisatagu kardulid, odrajahu jne. juurde. Soola, petroleumi, suhkru, või ja muude rasvainete tarvitamises oldagu võimalikult kokkuhoidlik.

5. Iga perekond muretsegu, peale vilja, jahu, liha ja hariliku toiduste, veel

asetoitude tagavara: kuivatagu ja tehku sisse puu- ning aiavilja, kapsaid; korjagu ja kuivatagu seeni.

6. Üles võetud kartulad tulevad maa-alustesse koobastesse mitmesse kohta varjule panna.

7. Tapaloomad ja müügile määratud loomad tulevad võimalikult suure liha tagavara muretsemiseks aegsasti ära tappa. Omale jäetud liha tuleb sisse soolata, ärasuitsetada ehk kuivatada, et teda võimalik oleks pikemat aega alalhoida. Loomi tuleb rohkemal arvul kui harilikult varasel sügisel tappa.

8. Kus kalu saada, seal püütagu neid tagavaraks soolata, suitsetada ehk kuivatada. Toitluskomiteed kandku selle eest hoolt, et silku ei suitsetatult ega värskelt maalt välja ei veetaks, vaid teda kohaliku rahva tarvituseks sisse saaks soolatud.

9. Loomatoidu tagavarade eest kantagu hoolt. Põhku pandagu väljadel mitmesse kohta hunikutesse.

10. Julgeoleku ja varanduse kaitseks loodagu valdades kindel korraldus. Valdades tuleb vahikord sisseseada, öövahid väljapanna ja kodanline kaitseväge asutada, et hulguste ja röövlite vastu ühiselt väljaastuda. Omavaheline märguandmine tuleb sisseseada, lokalöömise, kellahelistamise teel jne.

Märkus: Valgussignalisid ei tohi tarvitada, et sõjavägede keskel salakuulamise kahtlustamiseks mitte põhjust anda.

11. Varandus tuleb võimalikult pea valla ehk linna omavalitsuse esitajate juuresolekul ära hinnata ja selle kohta protokollid teha.

Märkus: Hindamise kohta avaldab Maavalitsus lähemad juhatuskirjad.

12. Kui liikuva varanduse ja väärtasjade kaitsmiseks, sõjategevuse liginemisel, neid peidetakse, siis tehtagu seda vähemalt kahe inimese teadmisel tulekindlasse kohta. Paberiraha peitmisel maa sisse oldagu ettevaatlik, et see hukka ei saaks.

13. Kohalikud omavalitsuse asutused peavad selle eest hoolitsema, et sõjategevuse pealetulekul alkoholiliste jookide ja

piirituse tagavarad aegsasti kõrvaldatud saaks.

14. Omavalitsuse asutused peavad vahemeheks olema sõjavägede ja rahva vahel.

15. Taganevatele vägedele peab sõbralikult vastutulema.

III. Rekvisitsioonid.

16. Maanõukogu ja Maavalitsus katsub omavalitsuse asutuste ja ühiskondliste korraldustega ühiselt samme astuda, et üleüldised rekvisitsioonid hävitavat laadi ei kannaks ja rekvireeritud asjade eest viibimata õiglase tasu saaks välja makstud.

IV. Tuleliinil.

17. Vaenlase vägede lähenemisel ei tohi mitte pead kaotada, vaid arusaamisega tarviliselt ennast tule eest hoida. Vaja tuleliinilt ja suurematelt väeliikumiste teedelt ajutiselt ühes loomadega kõrvale minna külade ja perekondade kaupa koos hoides, metsade ja soode taha. Selleks kõigele tuleb juba enne aegsasti ühiselt aru pidada ja plaan kokku seada ning tarvilised ettevalmistused toime panna.

18. Varjule minnes tulevad kaasavõtta ainult kõige tarvilikumad riided, tööriistad (kirves, saag, labidas), toidu- ja keeduriistad ja toidutagavara, iseäranis kuivatatud leib. Varanduse hoidmiseks jäägu mõni vanem inimene kodu.

Tungivalt soovivat on, et igal elukohal koobas oleks, kuhu ajutiselt varjule võiks minna.

19. Kui vaenlase väed peaksid meie maale tulema, siis hoitagu rahu alal ja nii pea, kui sõjaline tuletegevus lubab, asutagu oma kodukoldele tagasi.

20. Kui praegused seaduslikud omavalitsuseasutused sõjavõimude määramise järele on sunnitud maalt lahkuma, siis astugu need omavalitsuse-asutuste liikmed, kes maale jäävad, ajutiseks maaesituseks kokku, et rahvale sõja-olude raskustes nõu ja juhatusega abiks olla.

21. Kõik seltsid, ametiühisused, rahaasutused jne. jäägu võimalikult oma asupaika ja jätkaku oma tegevust olukohaselt.